

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ
СПІЛЬНИМИ ЗУСИЛЛЯМИ

АНАЛІТИЧНА ЗАПИСКА

ВІДКРИТЕ УРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

2023

АНАЛІТИЧНА ЗАПИСКА

ВІДКРИТЕ УРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Ця публікація була підготовлена за підтримки Європейського Союзу і його держав-членів Німеччини, Швеції, Польщі, Данії, Естонії та Словенії. Зміст цієї публікації є виключною відповідальністю її авторів та не може жодним чином сприйматися як такий, що відображає погляди Програми «U-LEAD з Європою», уряду України, Європейського Союзу і його держав-членів Німеччини, Швеції, Польщі, Данії, Естонії та Словенії.

ЧЕРВЕНЬ 2023

ЗМІСТ

СКОРОЧЕННЯ	4
ВІДКРИТЕ УРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	5
ЗАКОНОДАВЧІ ІНІЦІАТИВИ ЩОДО ІНСТРУМЕНТІВ ВІДКРИТОГО УРЯДУВАННЯ	12
ОСНОВНІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ ІНСТРУМЕНТИ ВІДКРИТОГО УРЯДУВАННЯ	16
ВИСНОВКИ.....	17
УЗАГАЛЬНЕНІ ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ПОЛІТИКИ ВІДКРИТОГО УРЯДУВАННЯ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ	18
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У СФЕРІ ВІДКРИТОГО УРЯДУВАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ.....	19

СКОРОЧЕННЯ

ЗМІ – засоби масової інформації

ОМС – орган місцевого самоврядування

ВІДКРИТЕ УРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У даній аналітичній записці проаналізовано правове поле у сфері відкритого урядування та його трансформацію в умовах правового режиму воєнного стану. Також надано концептуальні пропозиції, підготовлено висновки щодо удосконалення існуючих інструментів залучення громадськості, доступу до публічної інформації, відкритості, прозорості та підзвітності місцевого самоврядування, залучення громадськості до прийняття рішень.

Одразу після введення правового режиму воєнного стану питання відкритого урядування об'єктивно було віднесено на другий план. Основне обґрунтування - потреби забезпечення національної безпеки. Разом з тим більшість аспектів відкритого урядування не було врегульовано або було врегульовано частково, в тому числі на рівні роз'яснень, а не нормативно-правових актів. Така невизначеність сприяла формуванню різних підходів на місцях: від повного закриття сайтів та інших джерел офіційної інформації муніципалітетів до перегляду вже працюючих інструментів участі, пошуку нових тощо.

Закон України [«Про місцеве самоврядування в Україні»](#) від 21.05.1997 №280/97-ВР визначає наступні інструменти відкритого урядування:

- місцевий референдум (ст. 7);
- загальні збори громадян (ст. 8);
- місцеві ініціативи (ст. 9);
- громадські слухання (ст. 13);
- звітування сільського/селищного/міського голови перед територіальною громадою (ст. 42);
- звітування старости перед жителями старостинського округу (ст. 54);
- оприлюднення актів органів і посадових осіб (ст. 59).

Також є ряд інструментів, які не врегульовано на законодавчому рівні, але вони набули широкого використання в громадах – громадський бюджет або бюджет участі, в тому числі і його різновид - шкільний бю-

джет, публічні консультації, опитування, утворення консультативно-дорадчих органів при раді, виконавчому комітеті, голові чи підрозділах муніципалітету тощо.

Дуже стрімко розвивається напрямок створення функціонального відкритого громадського простору (хабів, публічних бібліотек тощо) для організації взаємодії влади і громади. При чому це може бути як універсальний підхід – для всіх заходів і напрямків, так і функціональний – для ветеранів, бізнесу, учасників освітнього процесу, людей старшого віку тощо.

Зміни в інструментах відкритого врегулювання необхідно розглядати виходячи із обмежень встановлених правовим режимом воєнного стану.

Обмеження встановлені режимом воєнного стану в контексті інструментів відкритого урядування

Закон України [«Про правовий режим воєнного стану»](#) від 12.05.2015 р. №389-VIII у ст. 2 визначає, що правовою основою введення воєнного стану є [Конституція України](#), цей Закон та указ Президента України про введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях, затверджений Верховною Радою України.

Пунктом 3 [указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022 р.](#) №64/2022 передбачено, що у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені ст. 30 – 34, 38, 39, 41 – 44, 53 [Конституції України](#), а також вводяться тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені ч. 1 ст. 8 Закону України [«Про правовий режим воєнного стану»](#).

Проведення масових заходів

Відповідно до ст. 38 [Конституції України](#) передбачено право громадян брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Громадяни користуються рівним правом доступу до державної служби, а також до служби в органах місцевого самоврядування. А відповідно до ч. 1 ст. 39 Конституції України громадяни мають право збиратися мирно, без зброї і проводити

збори, мітинги, походи і демонстрації, про проведення яких завчасно сповіщаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування. Обмеження щодо реалізації цього права може встановлюватися судом відповідно до закону і лише в інтересах національної безпеки та громадського порядку – з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей.

Відповідно до п. 8 ч. 1 ст. 8 Закону України [«Про правовий режим воєнного стану»](#) встановлено, що в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан, військове командування разом із військовими адміністраціями (у разі їх утворення) можуть самостійно або із залученням органів виконавчої влади, Ради міністрів АР Крим, органів місцевого самоврядування запроваджувати та здійснювати в межах тимчасових обмежень конституційних прав і свобод людини і громадянина, а також прав і законних інтересів юридичних осіб, передбачених указом Президента України про введення воєнного стану, такі заходи правового режиму воєнного стану як заборона проведення мирних зборів, мітингів, походів і демонстрацій, інших масових заходів.

Відповідно до ч. 2 ст. 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», у місцевостях, де ведуться бойові дії, запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану покладається безпосередньо на військове командування та військові адміністрації (у разі їх утворення).

Варто звернути увагу і на те, що законодавство не містить чіткої процедури як і у які строки має бути повідомлення про проведення мирних зборів, мітингів, походів і демонстрацій, інших масових заходів. Дуже часто ОМС самостійно встановлюють порядок такого повідомлення і регулюють це питання локальними нормативно-правовими актами. Разом з тим є Рішення Конституційного Суду [№ 4-рп/2001 від 19.04.2001](#) відповідно до якого: «положення частини першої статті 39 [Конституції України](#) щодо завчасного сповіщення органів виконавчої влади чи органів місцевого самоврядування про проведення зборів, мітингів, походів і демонстрацій в аспекті конституційного подання треба розуміти так, що організатори таких мирних зібрань мають сповістити зазначені органи про проведення цих заходів заздалегідь, тобто у прийнятні строки, що передують даті їх проведення. Ці строки не повинні обмежувати передбачене статтею 39 Конституції України право громадян, а мають служити його гарантією і водночас надавати можливість відповідним органам виконавчої влади чи органам місцевого самоврядування вжити заходів щодо безперешкодного проведення громадянами зборів, мітингів, по-

ходів і демонстрацій, забезпечення громадського порядку, прав і свобод інших людей. Визначення конкретних строків завчасного сповіщення з урахуванням особливостей форм мирних зібрань, їх масовості, місця, часу проведення тощо є предметом законодавчого регулювання.».

Місцеві вибори та референдум

Під час дії воєнного стану ст. 19 Закону України [«Про правовий режим воєнного стану»](#) прямо заборонено в умовах воєнного стану проведення виборів, зокрема, до органів місцевого самоврядування. Разом з тим передбачено, що Верховна Рада України не пізніше ніж у 90-денний строк з дня припинення чи скасування воєнного стану, якщо чергові або позачергові вибори до відповідних органів мали бути проведені в період, на який було введено воєнний стан, приймає рішення про призначення, зокрема, місцевих виборів.

Щодо місцевих референдумів, то наразі такий інструмент лише передбачений ст. 7 Закону України [«Про місцеве самоврядування в Україні»](#) як форма вирішення територіальною громадою питань місцевого значення шляхом прямого волевиявлення. Предметом місцевого референдуму може бути будь-яке питання, віднесене Конституцією України, цим та іншими законами до відання місцевого самоврядування. На місцевий референдум не можуть бути винесені питання, віднесені законом до відання органів державної влади. Рішення, прийняті місцевим референдумом, є обов'язковими для виконання на відповідній території. Порядок призначення та проведення місцевого референдуму, а також перелік питань, що вирішуються виключно референдумом, визначаються законом про референдуми.

Спеціальним законом, що регулював питання референдумів був Закон України [«Про всеукраїнський та місцеві референдуми»](#) від 03.07.1991 р. № 1286-XII, який втратив чинність у зв'язку з прийняттям Закону України [«Про всеукраїнський референдум»](#) від 06.11.2012 р. № 5475-VI. Натомість останній визнано неконституційним відповідно до [Рішення Конституційного Суду](#) у справі за конституційним поданням 57 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України "Про всеукраїнський референдум" № 4-р/2018 від 26.04.2018. Тому інструмент місцевого референдуму лишається процедурно нерегламентованим, і не може бути використано ні в період воєнного стану ні після його закінчення.

Загальні збори громадян

Закон України [«Про місцеве самоврядування в Україні»](#) у ст. 8 визначає, що загальні збори громадян за місцем проживання є формою їх безпосередньої участі у вирішенні питань місцевого значення. Рішення загальних зборів громадян враховуються органами місцевого самоврядування в їх діяльності. Порядок проведення загальних зборів громадян за місцем проживання визначається законом та статутом територіальної громади. Так, деталізація цього інструменту передбачена Постановою Верховної Ради України [«Про затвердження Положення про загальні збори громадян за місцем проживання в Україні»](#) від 17.12.1993 р. № 3748-XII. Враховуючі ці положення ОМС розробляють і приймають свої локальні нормативно-правові акти. Можливість реалізації даних положень в умовах воєнного стану залежить від того чи введено військовим командуванням заборону на проведення мирних зборів, мітингів, походів і демонстрацій, інших масових заходів. Адже за своєю суттю такий інструмент передбачає саме масове зібрання. Більшість ОМС добровільно відмовляються від використання такого інструменту в умовах воєнного стану на користь інших менш масових інструментів чи навіть замінюють електронними формами взаємодії.

Місцеві ініціативи

Статтею 9 Закону України [«Про місцеве самоврядування в Україні»](#) визначено, що члени територіальної громади мають право ініціювати розгляд у раді (в порядку місцевої ініціативи) будь-якого питання, віднесеного до відання місцевого самоврядування. Порядок внесення місцевої ініціативи на розгляд ради визначається представницьким органом місцевого самоврядування або статутом територіальної громади з урахуванням вимог [Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»](#) від 11 вересня 2003 року № 1160-IV.

Місцева ініціатива, внесена на розгляд ради у встановленому порядку, підлягає обов'язковому розгляду на відкритому засіданні ради за участю членів ініціативної групи з питань місцевої ініціативи. Рішення ради, прийняте з питання, внесеного на її розгляд шляхом місцевої ініціативи, обнародується в порядку, встановленому представницьким органом місцевого самоврядування або статутом територіальної громади. Детальне врегулювання в ОМС різниться кількістю необхідних голосів для ініціювання такої процедури і для подальшої підтримки щоб подати таку ініціативу до ОМС.

Наразі законодавчо не передбачено можливості використання такого інструменту у електронному форматі. І це є основною перепорою на шляху до реалізації в умовах воєнного стану. Набагато легше скористатися інструментом електронної петиції. Загалом же законодавством не встановлено обмежень щодо використання місцевих ініціатив під час воєнного стану.

Громадські слухання

Відповідно до ст. 13 Закону України [«Про місцеве самоврядування в Україні»](#) територіальна громада має право проводити громадські слухання – зустрічатися з депутатами відповідної ради та посадовими особами місцевого самоврядування, під час яких члени територіальної громади можуть заслуховувати їх, порушувати питання та вносити пропозиції щодо питань місцевого значення, що належать до відання місцевого самоврядування. Громадські слухання проводяться не рідше одного разу на рік. Пропозиції, які вносяться за результатами громадських слухань, підлягають обов'язковому розгляду органами місцевого самоврядування. Порядок організації громадських слухань визначається статутом територіальної громади. На практиці ОМС регулюють даний порядок у положеннях або порядках прийнятих як окремі акти або додатки до статуту. Як і для місцевих ініціатив законодавством не встановлено прямих обмежень щодо його використання під час воєнного стану.

Звітування голови та старости

Частина 7 ст. 42 Закону України [«Про місцеве самоврядування в Україні»](#) передбачає, що сільський, селищний, міський голова не рідше одного разу на рік звітує про свою роботу перед територіальною громадою на відкритій зустрічі з громадянами. На вимогу не менше половини депутатів відповідної ради - зобов'язаний прозвітувати перед радою про роботу виконавчих органів ради у будь-який визначений ними термін.

Жодних обмежень на час воєнного стану законодавством не встановлено. Проте через бойові дії і окупацію сільські, селищні, міські голови вимушені шукати форми та інструменти для звітування, які б відповідали безпековим заходам, які діють в громаді. Зокрема, все частіше звітування переходить у формальне оприлюднення на сайті ради і у ЗМІ. Але такий підхід не відповідає вимозі «відкрита зустріч з громадянами».

Звітування старости перед жителями старостинського округу врегульовано ч. 6 ст. 54 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні». При здійсненні наданих повноважень староста є відповідальним і підзвітним сільській, селищній, міській раді та підконтрольним сільському, селищному, міському голові. Староста не рідше одного разу на рік, протягом першого кварталу року, наступного за звітним, а на вимогу не менш як третини депутатів - у визначений сільською, селищною, міською радою термін, звітує про свою роботу перед такою радою, жителями старостинського округу. Заслуховування звіту старости перед жителями старостинського округу відбувається на відкритій зустрічі, у спосіб, що дає можливість жителям старостинського округу поставити запитання, висловити зауваження та внести пропозиції. Інформація про відповідну зустріч, а також письмовий звіт старости оприлюднюються на офіційному веб-сайті сільської, селищної, міської ради та розміщуються у приміщенні ради не пізніше ніж за сім календарних днів до дня проведення відповідної зустрічі. Порядок звітування старости визначається Положенням про старосту.

Як і у звітуванні голів звітування старост в умовах воєнного стану на законодавчому рівні не зазнало зміни свого регулювання. Наразі ряд громад переглядають Положення про старост, щоб виписати можливість звітування онлайн, зокрема з використанням соціальних мереж. Але обов'язковою умовою лишається проведення такого звіту з дотриманням відкритості і надання можливості жителям старостинського округу поставити запитання, висловити зауваження та внести пропозиції.

ЗАКОНОДАВЧІ ІНІЦІАТИВИ ЩОДО ІНСТРУМЕНТІВ ВІДКРИТОГО УРЯДУВАННЯ

Наразі у Парламенті перебувають проекти законів [«Про публічні консультації»](#) № 4254 від 23.10.2020 та [«Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших законодавчих актів України щодо народовладдя на рівні місцевого самоврядування»](#) №7283 від 13.04.2022. Обидва проекти прийнято в першому читанні.

Законопроект «Про публічні консультації» визначає правила проведення суб'єктами владних повноважень публічних консультацій з питань формування та реалізації державної, регіональної політики, вирішення питань місцевого значення, підготовки проектів стратегічних та програмних документів (концепцій, стратегій, програм, планів заходів тощо), нормативно-правових актів для узгодження публічних та приватних інтересів.

Передбачено такі форми публічних консультацій:

- електронні консультації шляхом оприлюднення консультаційного документа на онлайн-платформі для взаємодії з громадянами та інститутами громадянського суспільства та на офіційному веб-сайті суб'єкта владних повноважень для отримання пропозицій та/або відповідей на запитання;
- публічні обговорення шляхом проведення публічних заходів (засідань за круглим столом, слухань, конференцій, фокус-груп, зустрічей, інтернет-, відеоконференцій тощо);
- адресні консультації шляхом надсилання заінтересованим сторонам консультаційного документа для з'ясування позиції заінтересованих сторін щодо суті проекту акта, зокрема у частині впливу на інтереси таких сторін.

Окрім вищезазначених форм законопроектом передбачається можливість поєднання різних форм.

[Відповідно до проекту закону «Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших законодавчих актів](#)

України щодо народовладдя на рівні місцевого самоврядування» вводить визначення жителя як фізичної особи, що задекларувала або зареєструвала місця проживання в територіальній громаді та/або виборча адреса якої віднесена до території відповідної територіальної громади, крім військовослужбовця строкової служби, фізичної особи, яка за вироком суду перебуває у місці позбавлення волі.

Законопроектом визначаються наступні форми участі територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення:

- 1) місцеві референдуми;
- 2) загальні збори;
- 3) місцеві ініціативи;
- 4) громадські слухання;
- 5) електронні петиції;
- 6) участь жителів у розподілі коштів місцевого бюджету;
- 7) публічні консультації;
- 8) громадська оцінка (експертиза) діяльності виконавчих органів ради та посадових осіб;
- 9) консультативно-дорадчі органи при органах місцевого самоврядування та їх посадових особах;
- 10) інші форми участі, що не суперечать законодавству.

Також передбачено, що участь територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення може здійснюватися з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Окрім вже визначених на законодавчому рівні форм законопроект врегульовує і нові: участь жителів у розподілі коштів місцевого бюджету, публічні консультації, громадська оцінка (експертиза) діяльності виконавчих органів ради та посадових осіб, консультативно-дорадчі органи при органах місцевого самоврядування та їх посадових особах.

Участь жителів у розподілі коштів місцевого бюджету визначається як право жителів брати участь у вирішенні питань щодо використання частини коштів місцевого бюджету шляхом подання відповідних пропозицій щодо розвитку територіальної громади. Форми та порядок подання пропозицій жителями щодо розподілу коштів місцевого бюджету визначаються рішенням сільської, селищної, міської ради або статутом терито-

ріальної громади, а результати участі жителів у розподілі коштів місцевого бюджету беруться до уваги радою при плануванні бюджету на відповідний рік.

Публічні консультації відповідно до законопроекту провадяться з метою прийняття найбільш ефективних управлінських рішень з вирішення питань місцевого значення, узгодження публічних та приватних інтересів, надання можливості для вільного доступу до інформації про діяльність органів місцевого самоврядування, забезпечення відкритості та прозорості їх діяльності. Ініціатором можуть бути як органи місцевого самоврядування, так і жителі. Порядок проведення публічних консультацій визначаються статутом територіальної громади, а районною чи обласною радою – рішенням ради відповідно до законодавства.

Також законопроектом визначено право жителів брати участь у роботі консультативно-дорадчих органів, у разі їх створення при органах місцевого самоврядування та їх посадових особах з метою підготовки пропозицій щодо вдосконалення їх роботи, участі в розробленні проєктів актів. Порядок утворення та форми роботи консультативно-дорадчих органів визначаються рішенням органу чи посадовою особою, при якому вони утворені.

Громадська оцінка (експертиза) діяльності виконавчих органів сільської, селищної, міської ради та посадових осіб є формою громадського контролю, яка передбачає проведення ініціаторами громадської оцінки (експертизи) аналізу та оцінки діяльності виконавчих органів ради та посадових осіб шляхом підготовки висновків та пропозицій. Предметом громадської оцінки (експертизи) є діяльність виконавчих органів ради та посадових осіб, пов'язана з виконанням повноважень. Ініціатором громадської оцінки (експертизи) діяльності виконавчих органів ради та посадових осіб можуть бути громадські об'єднання, професійні спілки та їх об'єднання, творчі спілки, організації роботодавців та їх об'єднання, благодійні організації, органи самоорганізації населення зареєстровані відповідно до законодавства. Висновки та пропозиції підготовлені за результатами громадської оцінки (експертизи), подаються ініціатором виконавчому комітету ради у тримісячний термін від початку проведення громадської оцінки (експертизи). Якщо ініціатор громадської оцінки (експертизи) не подав висновки та пропозиції у встановлений час, оцінка вважається такою, що не відбулася. Висновки та пропозиції, підготовлені за результатами громадської оцінки (експертизи), за участю ініціаторів мають бути розглянуті виконавчим комітетом ради протягом 30 календарних днів від їх надходження. За результатами розгляду громадської оцінки (експертизи) виконавчий комітет ради приймає рішення,

яке має бути оприлюднено. Порядок проведення громадської оцінки (експертизи) діяльності виконавчих органів ради та посадових осіб, а також сприяння її проведенню з боку органів місцевого самоврядування, визначається статутом територіальної громади.

Також законопроект встановлює обов'язковість прийняття статуту територіальної громади, в якому визначаються:

- 1) загальні положення та символіка територіальної громади;
- 2) особливості організації роботи органів місцевого самоврядування;
- 3) форми участі територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення;
- 4) засади взаємовідносин органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб з органами самоорганізації населення, об'єднаннями громадян, іншими суб'єктами;
- 5) форми громадського контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб;
- 6) засади відкритості та прозорості діяльності органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб, порядок їх реалізації;
- 7) порядок звітування перед територіальною громадою сільського, селищного, міського голову, депутатів ради та старост;
- 8) засади розвитку територіальної громади;
- 9) інші питання місцевого значення, що стосуються життєдіяльності територіальної громади та не суперечать законодавству.

З'являється і обов'язок органів та посадових осіб місцевого самоврядування періодично, але не менш як два рази на рік, інформувати населення про виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку, місцевого бюджету, з інших питань місцевого значення. Порядок такого інформування та звітування визначається статутом територіальної громади.

ОСНОВНІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ ІНСТРУМЕНТИ ВІДКРИТОГО УРЯДУВАННЯ:

[Конституція України](#) № 254к/96-ВР від 28.06.1996

Закон України [«Про місцеве самоврядування в Україні»](#) від 21.05.1997 №280/97-ВР

Закон України [«Про правовий режим воєнного стану»](#) від 12.05.2015 р. №389-VIII

Закон України [«Про звернення громадян»](#) від 2.10.1996 року №393/96-ВР

Указ Президента України [«Про введення воєнного стану в Україні»](#) від 24.02.2022 р. №64/2022

Постанова Верховної Ради України [«Про затвердження Положення про загальні збори громадян за місцем проживання в Україні»](#) від 17.12.1993 р. № 3748-XII

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи, варто відмітити, що прямої заборони чи обмеження використання інструментів відкритого урядування в умовах воєнного стану на законодавчому рівні не встановлено. Правовий режим воєнного стану лише визначає заходи, які спрямовані на забезпечення безпеки населення. Названі вище законопроекти, які перебувають наразі у Верховній Раді навпаки покликані розширити форми участі та створити нові інструменти залучення жителів громад до участі у прийнятті рішень на місцевому рівні. Разом з тим відсутні підзаконні нормативно-правові акти, які б детально унормували питання доступу до інформації, визначили чутливі дані, які не можуть бути оприлюднені в умовах воєнного стану.

УЗАГАЛЬНЕНІ ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ПОЛІТИКИ ВІДКРИТОГО УРЯДУВАННЯ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

Потребує урегулювання питання проведення мирних зборів, мітингів, походів і демонстрацій, інших масових заходів в умовах воєнного стану. Відсутність чіткої процедури, визначення строків повідомлення тощо призводить до непорозумінь на місцях і обмеження прав мешканців. В умовах воєнного стану потребує додаткового урегулювання процедура проведення загальних зборів, які є масовим заходом і потребують створення значних заходів безпеки.

Викликає занепокоєння намагання законодавця встановити обов'язковість статутів, де буде визначено форми участі територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення, форми громадського контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб тощо. Разом з тим не передбачено альтернативу як урегулювати ці питання у разі, якщо статут не прийнято.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У СФЕРІ ВІДКРИТОГО УРЯДУВАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

У цій аналітичній записці наведені основні проблемні питання ОМС у сфері відкритого урядування, які виникли в умовах правового режиму воєнного стану. Загалом ці проблеми стосуються недосконалості нормативного врегулювання використання офлайн інструментів участі мешканців у прийнятті рішень місцевого значення. Опираючись на ці проблемні питання Асоціація міст України веде постійний діалог з органами державної влади та спільно шукає оптимальні варіанти їх вирішення. Перелік проблем напрацьований спільно з ОМС під час діалогових заходів та роботі мережеских груп.

Проблема 1.

Неврегульованість питання проведення мирних зборів, мітингів, походів і демонстрацій, інших масових заходів в умовах воєнного стану.

Шляхи вирішення

Розроблення чіткої процедури, визначення строків повідомлення про проведення масових заходів, мирних зборів, походів, демонстрацій тощо в умовах воєнного стану.

Проблема 2.

Законодавством не унормовано питання звітування сільського, селищного, міського голови та старости в онлайн форматі

Шляхи вирішення

Внести зміни до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо унормування можливості звітування у форматі онлайн в умовах надзвичайних ситуацій або відтермінування такого звітування до завершення такої надзвичайної ситуації.

Проблема 3.

Законодавством не передбачено альтернативного врегулювання питання загальних зборів, якщо такі положення не врегульовано у статуті територіальної громади. Закон не прийнято. Продовжує діяти Постанова Верховної Ради України «Про затвердження Положення про загальні збори громадян за місцем проживання в Україні», прийнята ще у 1993 році.

Шляхи вирішення

Внести зміни до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо передбачення загальних правил проведення загальних зборів у разі неприйняття статуту територіальної громади.

Проблема 4.

Законодавством не передбачено альтернативного врегулювання питання громадських слухань, якщо такий порядок не врегульовано статутом територіальної громади.

Шляхи вирішення

Внести зміни до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо передбачення загальних правил проведення громадських слухань у разі неприйняття статуту територіальної громади.

Рецензент: **Рабошук Я. О.**, заступник Виконавчого директора Асоціації міст України, директор Аналітичного Центру АМУ

Автор: **Скляр І. В.**, експертка Асоціації міст України

За загальною редакцією **Слобожана О. В.**, Виконавчого директора Асоціації міст України, кандидата наук з державного управління

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ

СПІЛЬНИМИ ЗУСИЛЛЯМИ

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ

ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

вул. Січових Стрільців, 73, 11 поверх, м. Київ, Україна, 04053

+38 044 486 28 78   +38 067 103 58 88

info@auc.org.ua   amu.inform@gmail.com   t.me/auc_ua   auc.org.ua

